

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Index vývozních a dovozních cen za Českou republiku je počítán od roku 1993. Do konce roku 1997 byly ceny zjišťovány prostřednictvím čtvrtletního státního statistického výkazu Ceny ZO 1-04, od roku 1998 bylo zavedeno šetření s měsíční periodicitou, státním statistickým výkazem - **Ceny ZO 1-12**.

V průběhu roku 2012 proběhla standardní revize výpočtu indexů cen zahraničního obchodu. Počínaje cenovými indexy za referenční období leden 2013 jsou cenové indexy vývozu a dovozu počítány na novém váhovém schématu, na struktuře zahraničního obchodu roku 2010, k cenovému základu průměr roku 2010 = 100. Nově vypočtené indexy jsou řetězeny na současnou časovou řadu se základem průměr roku 2005 = 100 a tím je zajištěno pokračování dosavadní časové řady indexů. Tyto indexy však nelze agregovat. Podrobnější informace je uvedena na internetových stránkách ČSÚ: http://www.czso.cz/csu/czso/ceny_vd_ekon.

Indexy, jež byly spočteny při předešlé pravidelné revizi cenových indexů v roce 2006, nebyly revidovány. Při této revizi v roce 2006 byly indexy cen v zahraničním obchodě vypočítány na struktuře zahraničního obchodu roku 2005 (dříve struktura zahraničního obchodu roku 1999) s indexním referenčním obdobím průměr roku 2005 (dříve průměr roku 1999 a odvozený průměr roku 2000). V rámci jiného druhu revize v roce 2006 byly cenové indexy zpětně spočteny za období leden 2005 - prosinec 2006 a původně publikované indexy za tyto roky tak pozbyly platnosti.

Index je konstruován podle Harmonizovaného systému, dále je přepočten v členění podle hlavních skupin klasifikace SITC (*Standard International Trade Classification*) Rev.4 a v členění klasifikace produkce CZ-CPA (*Classification of Products by Activity*). Zkratka CZ v názvu vyjadřuje národní verzi mezinárodního standardu. Klasifikace CZ-CPA nahradila v roce 2009 klasifikaci standardní produkce SKP.

Indexy jsou vypočítávány podle modifikovaného Laspeyresova vzorce.

$$I = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} \cdot 100$$

p_1 - cena (reprezentanta) ve sledovaném období

p_0 - cena (reprezentanta) v základním období – průměrná cena za rok 2010

$p_0 q_0$ - stálá váha (relativní struktura) – hodnota realizace zahraničního obchodu v roce 2010

Stálé váhy indexu odpovídají struktuře zahraničního obchodu v roce 2010, zjištěné z údajů celní statistiky za čtyřmístné skupiny Harmonizovaného systému. Váhy jednotlivých reprezentantů pak byly stanoveny podle realizovaných hodnot za konkrétní reprezentanty, eventuálně za celé skupiny reprezentantů, které uvedly vybrané zpravodajské jednotky na výkaze.

Cenovým základem pro výpočet indexů jsou od roku 2013 průměrné ceny jednotlivých reprezentantů v roce 2010. Vypočtené indexy jsou řetězeny na časovou řadu se základem průměr roku 2005 = 100 a od těchto indexů jsou odvozeně počítány indexy k základům - stejné období předchozího roku = 100, předchozí období = 100. Rovněž je uveden podíl klouzavých průměrů, jako podíl součtu bazických indexů za posledních 12 měsíců k součtu indexů za předchozích 12 měsíců.

Výběr cenových reprezentantů provedly tuzemské ekonomické subjekty důležité pro zahraniční obchod České republiky, jednak výrobní podniky, ale i podniky zabývající se pouze zahraničně obchodní činností, a to cca 630 ekonomických subjektů pro vývoz a 660 pro dovoz. Ve váhovém schématu je nyní zařazeno cca 2600 vyvážených a 2850 dovážených výrobků, surovin a materiálů - cenových reprezentantů, které se významně podílejí na hodnotě realizace jednotlivých významnějších skupin zahraničního obchodu (vývozu i dovozu).

Vývoj cen se sleduje na jednotlivých konkrétních reprezentantech, vybraných v rámci osmimístného číselného kódu kombinované nomenklatury, charakterizovaných určitými technickými a kvalitativními parametry, značkou, měrnou jednotkou, případně stabilním zahraničním trhem. Ve výběru reprezentantů jsou zastoupeny všechny významné dvoumístné skupiny harmonizovaného systému a v rámci těchto skupin pokud možno i všechny nejvýznamnější čtyřmístné skupiny harmonizovaného systému. V těchto skupinách jsou vybrány výrobky s opakovaným vývozem či dovozem, na kterých je možno sledovat cenový vývoj. Publikovány jsou však jen některé vybrané kapitoly harmonizovaného systému.

Vykazující jednotky uvádějí průměrné ceny jako vážený aritmetický průměr (váženo množstvím výrobků ve fyzických jednotkách) z cen docilovaných při významnějších obchodních transakcích buď v různých zemích, nebo na stabilním zahraničním trhu, pokud je zahrnut do charakteristiky cenového reprezentanta, a to za celý sledovaný měsíc. U vývozu se sledují ceny franko česká hranice a u dovozu ceny fakturované zahraničním dodavatelem.

Základem realizačních cen jsou fakturované ceny z uskutečněných významnějších vývozních a dovozních obchodů přepočtené na Kč příslušným průměrným měsíčním měnovým kurzem ČNB. Tento přepočet provádí buď přímo zpravodajská jednotka, nebo pokud ekonomický subjekt vykazuje ceny v zahraniční měně, přepočet na Kč provádí ČSÚ. Do cenových indexů se tudíž promítá kromě cenového vývoje i vliv změn kurzů zahraničních měn. Uváděné ceny neobsahují clo, daň z přidané hodnoty, ani spotřební daň.

Indexy se základem průměr roku 2005 lze nalézt v rámci časových řad na internetové stránce ČSÚ http://czso.cz/csu/czso/izc_cr pod odkazem indexy vývozních a dovozních cen.